

Література

1. Наказ МОЗ України від 18.12.2007 р. № 838 «Про затвердження Концепції розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України».

2. Новикова Л.М. Болонський процес у дії. Кредитно-модульна система навчання: Навч. посібник / Л.М. Новикова. – Павлоград, 2006 – 100 с.

3. Практикум з промислової технології лікарських засобів для студентів спеціальності «Фармація» / О.А. Рубан, Д.І. Дмитрієвський, Ю.С. Маслій [та ін.]; під ред. О.А.Рубан. – Х.: Вид. НФаУ, 2011. – 342 с.

4. Програма навчальної дисципліни «Промислової технології лікарських засобів» (для студентів вищого фармацевтичного навчального закладу та фармацевтичних факультетів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації спеціальності «Фармація»). – К: МОЗ України. Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти, 2012. – 36 с.

5. Одинцова В.М. Роль практичних навичок при вивченні фармакогнозії / В.М. Одинцова // Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики. – 2012. – №3. – С.107-108.

6. Формирование компетенции студентов в системе профессиональной подготовки у фармацевтическом ВУЗе / И.Л. Андреева, А.Н. Пивоваров, Т.Б. Уткина и др. // Фармація. – 2010. – №1. – С. 53-57.

7. Чупандина Е.Е. Качество фармацевтического образования: понятия, модели и оценка // 2011. – №5. – С. 48-50.

8. Ярных Т.Г. Преподавание технологии лекарств – опыт зарубежных стран / Т.Г. Ярных // Провизор. – 2008. – №12. (www.provisor.com.ua).

Федоровская М.И.

Роль практических навыков при изучении дисциплины «Промышленная технология лекарственных средств»

Резюме. Показана роль практических навыков при изучении предмета «Промышленная технология лекарственных средств» в условиях введения принципов Болонской декларации для фор-

мирования профессионального мышления, навыков и умений будущего специалиста фармацевтической отрасли. Обоснованы преимущества оценки по кредитно-модульной системе практической работы студента на занятиях, итоговых модульных контролях, государственной аттестации с учетом каждого компонента практических навыков. Показана важность учебной практики по ПТЛС, внеклассной подготовки в центре практической фармации в получении и совершенствовании умений и навыков по производству, фармако-технологическому контролю качества, обеспечению условий хранения готовых лекарственных средств.

Ключевые слова: *практические навыки, промышленная технология лекарственных средств, профессиональная компетентность.*

M.I. Fedorovska

The Role of Practical Skills in Studying the Subject “Manufacturing Technology of Drugs”

Department of Organization and Economy of Pharmacy and Drug Technology (Head of Department – dok.pharm.sc., assoc. prof. D.Semeniv) “Ivano-Frankivsk National Medical University”

Summary: The article is devoted to the role of practical skills in studying the subject “Manufacturing technology of drugs” according to the principles of the Bologna Declaration in order to form the professional thinking, abilities and skills of a future specialist in the pharmaceutical field. The article demonstrates the advantages of the credit-modular system of assessment of the students’ practical work during the classes, final modular tests and state examination with regard to each component of the practical skills. The study shows the importance of the educational practice in the MTD, extracurricular training in the Center of Practical Pharmacy in acquiring and improving the abilities and skills of production, pharmacotechnological quality control, ensuring the proper storage conditions of the drugs.

Key words: *practical skills, manufacturing technology of drugs, professional competence.*

Надійшла 21.10.2013 року.

УДК 614.253.52:61.001.6

Шатило В.Й.

Підходи до організації наукових досліджень в медсестринстві

Житомирський інститут медсестринства

ztims@yandex.ru

shygonska@mail.ru

Резюме. Метою статті є виокремлення та аналіз основних підходів щодо організації наукових досліджень у медсестринстві крізь призму обґрунтування їхньої доцільності та подальшого визначення основних методологічних принципів, що у свою чергу передбачає системне вирішення актуальних проблем, пов'язаних як із удосконаленням форм і методів реалізації наукових досліджень, так і вирішенням актуальних питань у практичній діяльності медичних сестер. Для вирішення поставленої мети було застосовано методи системного аналізу та синтезу. **Результати дослідження** представлені чіткою методологічною базою організації та проведення наукових досліджень з тематики актуальних проблем медсестринства, що включають як проблеми організації навчально-виховного процесу підготовки медичних сестер у ВМНЗ, так і отримання нових наукових даних, спрямованих на удосконалення профілактичних, лікувальних та реабілітаційних заходів, які відносяться до медсестринської компетенції. **Висновки.** Основними науково-практичними результатами медсестринських досліджень стали вдосконалення системи професійної підготовки медичних сестер на всіх етапах та обґрунтування та запровадження інноваційних підходів до надання медсестринської допомоги у лікувально-профілактичних закладах.

Ключові слова: *медсестринська освіта, наукові дослідження, магістр медсестринства.*

Постановка проблеми і аналіз останніх досліджень. У більшості країн Європи, США, Канади центральною фігу-

рою в процесі підготовки молодших медичних спеціалістів є медична сестра з вищою медсестринською освітою (магістр, доктор філософії).

Фахівці з таким рівнем підготовки займають посади менеджерів лікувальних закладів, проводять науково-дослідницьку роботу з проблем медсестринства, здійснюють фахову педагогічну діяльність у вищих медичних навчальних закладах, де проводиться підготовка медсестер.

Питання професійної підготовки медичних сестер розглядалися та досліджувалися різними науковцями. Зокрема, Шатило В.Й., Свиридчук В.З. та Яворський П.В. наголошували на важливості включення наукової складової у систему ступеневої сестринської освіти як важливого елементу процесу удосконалення професійної підготовки [1]. У свою чергу, Шегедин М.Б., Іванов В.А. та Алтинбекова З.Б. визначили, що елементи наукової діяльності є невід'ємною частиною практичної діяльності медичних сестер [2]. Марч М. наголошувала, що уміння організовувати та проводити наукові дослідження у медсестринстві сприяє підвищенню професійного рівня медичних сестер як на етапі підготовки, так і у практичній діяльності [1, 2].

Метою статті є визначення та аналіз основних підходів щодо організації наукових досліджень у медсестринстві та їхнього подальшого розвитку.

Методологічну основу дослідження становить системний аналіз перспективних проблем у медсестринстві, що потребують подальшого вирішення, обґрунтування основних методологічних та методичних принципів організації та реалізації досліджень в медсестринстві як на теоретичному, так і практичному рівнях.

Результати дослідження представлені чіткою методологічною базою організації та проведення наукових досліджень з тематики актуальних проблем медсестринства, що включають як проблеми організації навчально-виховного процесу підготовки медичних сестер у ВМНЗ, так і отримання нових наукових даних, спрямованих на удосконалення профілактичних, лікувальних та реабілітаційних заходів, які відносяться до медсестринської компетенції.

Обговорення

Обґрунтування доцільності проведення наукових досліджень в медсестринстві:

– Багатий досвід наукових досліджень в медсестринстві закордонних колег, де медсестринство інтенсивно розвивається з середини минулого століття;

– Наявність численних недосліджених проблемних питань в медсестринстві України.

Основні напрямки наукових досліджень для забезпечення сталого розвитку медсестринства:

- наукові дослідження проблем медсестринської освіти;

- дослідження теоретичних та організаційних основ медсестринства;

- розробка стандартів надання медсестринських послуг;

- нормативно-правова база розвитку медсестринства;

- медико-соціальні наслідки медсестринської діяльності;

- шляхи підвищення якості діяльності медсестринських служб у системі охорони здоров'я.

- обґрунтування діагностично-лікувальної та профілактичної допомоги, найбільш доцільних форм медсестринської діяльності, медсестринських втручань;

- обґрунтування розмежування функцій медичної сестри залежно від рівня освіти, етапів надання медичної допомоги [3].

Тематику та напрями наукових досліджень в медсестринстві затверджено на Вченій раді інституту.

Ці та інші питання потребують дослідження і наукового обґрунтування з подальшою імплементацією в медичну освіту і практику та підготовки нормативної бази подальшого розвитку медсестринства України.

На даному етапі в Житомирському інституті медсестринства розроблено більше 70 тем і напрямків досліджень в медсестринстві, які проводяться з участю магістрів.

Наше бачення на перспективу - значна питома вага цих досліджень буде виконуватись медсестрами з повною вищою освітою – Магістрами.

Це покладає на нас відповідальність за підготовку медсестер-магістрів не тільки як професіоналів, але і як спеціалістів, здатних творчо мислити і володіти методами наукових досліджень.

Основні принципи підготовки магістрів сестринської справи:

- динамічний характер навчання, що забезпечується постійним корегуванням змісту освіти відповідно до досягнень світової і вітчизняної науки, практики організації медичної справи та потребами розвитку сфери охорони здоров'я України;

- відкритість системи підготовки магістрів сестринської справи, що передбачає створення інноваційних навчальних програм, які реалізують передові інформаційні технології навчання;

- поєднання теорії і практики на всіх рівнях підготовки магістрів сестринської справи.

Впровадження багаторівневої медсестринської освіти з

акцентом на науково-дослідну роботу сприяє піднесенню та затвердженню сестринської справи як самостійної ланки в системі охорони здоров'я України.

Умови успішної реалізації магістерської програми:

- створено Вчену раду інституту;

- створено дві кафедри: “Природничих та соціально-гуманітарних дисциплін” та фахової підготовки “Сестринська справа”;

- Вчена рада інституту затверджує наукових керівників магістерських робіт із числа провідних наукових кадрів;

- затверджено Положення про магістратуру Житомирського інституту медсестринства;

- затверджено Положення “Про порядок виконання і підготовки до захисту магістерських робіт”;

- затверджено Положення “Про комісію з біоетики Житомирського інституту медсестринства”;

- на завершальному етапі виконання магістерської роботи проводиться її рецензування двома науковцями зі спеціальності за напрямом досліджень.

Магістерська робота – це самостійне наукове дослідження, виконане студентом, яке є завершальним етапом навчання.

Магістерська робота є кваліфікаційною науковою працею, яка характеризується єдністю змісту і свідчить про можливість вирішення магістрантом конкретних наукових завдань.

Основна мета виконання магістерської роботи та її захисту — показати й довести свою готовність як науковця та професіонала працювати на успіх розвитку медичної освіти і науки та удосконалення організаційних основ медсестринства в практичній охороні здоров'я.

Важливо, щоб під час виконання наукового дослідження магістри дотримувались наступних вимог:

- вивчення (або поглиблення) та узагальнення теоретико-методологічних засад з обраного напрямку дослідження;

- проведення всебічної діагностики ситуації із застосуванням сучасного методичного інструментарію;

- розробка та оцінка альтернативних підходів до вирішення визначених проблем;

- обґрунтування запропонованих рішень з використанням ситуаційного аналізу;

- підготовка доповіді та наочних матеріалів, що передають основний зміст роботи та пропозиції автора, з подальшим їх публічним захистом [4].

Дотримання вказаних вимог забезпечують вірогідні науково-обґрунтовані результати дослідження.

Етапи виконання магістерської роботи:

I. Вибір, обґрунтування і захист теми дослідження на засіданні кафедри;

II. Затвердження наукових керівників;

III. Виконання роботи;

IV. Апробація (з'їзди, конгреси, НПК, публікації, тощо).

V. Заслуховування ходу виконання на засіданні кафедри;

VI. Відгуки рецензентів;

VII. Відгук наукового керівника;

VIII. Рекомендація кафедри, Вченої ради до захисту;

IX. Публічний захист перед державною екзаменаційною комісією.

Основні методи та інструменти дослідження, які забезпечують високу якість і достовірність наукового дослідження:

1) бібліосемантичний;

2) системного аналізу;

3) клініко-статистичний;

4) факторного та кластерного аналізу;

5) експертних оцінок;

6) описового та комп'ютерного моделювання тощо.

Даними методами дослідження оволодівають всі магістри і успішно самостійно використовують в ході виконання магістерської роботи. Також, значну допомогу в ході виконання дослідження надає науково-методична лабораторія.

Таблиця 1. Апробація результатів досліджень у медсестринстві на конгресах, науково-практичних конференціях за участю студентів-магістрів (2009-2012 рр.)

	Конгреси, науково-практичні конференції	Кількість доповідей
м. Жезов (Польща)	3	25
м. Ломже (Польща)	2	29
м. Іглава (Чехія)	2	15
м. Тернопіль	4	32
м. Житомир	15	228

Впродовж 2009-2012 років магістри опублікували 262 наукові праці та презентували 329 матеріалів досліджень в медсестринстві на з'їздах, конгресах, симпозиумах, науково-практичних конференціях та інших наукових форумах міжнародного, державного та регіонального рівнів, що свідчить про достатньо інтенсивну науково-пошукову і дослідну роботу (див. табл. 1).

Свідомо високого наукового рівня результатів досліджень магістрів є 22 дипломи I-II ступенів, отриманих на НПК та Міжнародних конгресах студентів та молодих вчених.

Висновки

Основними науково-практичними результатами медсестринських досліджень стали:

- отримання нових наукових даних в різних розділах медицини;
- удосконалення профілактичних, лікувальних та реабілітаційних заходів, які відносяться до медсестринської компетенції;
- запровадження інноваційних підходів до надання медсестринської допомоги, що сприятиме збереженню та поліпшенню здоров'я, покращенню догляду за пацієнтами різних вікових груп;
- вдосконалення системи медичної освіти через формування професійно-педагогічної компетентності медсестер-викладачів.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку вбачаємо у обґрунтуванні спеціальності «Сестринська справа» як наукової спеціальності з можливістю захисту наукових ступенів; розширенні тематики досліджень у медсестринстві у відповідності до процесу реформування галузі охорони здоров'я і розширення функцій та компетенцій медичних сестер.

Література

1. Шатило В.Й., Свиридюк В.З., Яворський П.В. Перспективні підходи до удосконалення підготовки медсестер в Україні // Вища освіта в медсестринстві: проблеми і перспективи. Зб. наук. праць – Житомир: – ТОВ 505, 2013. -328 с., С. 3-7.
Shatylo V., Svyrydyuk V., Javorskyj P.V. The perspective approaches as for improving the nurses' education in Ukraine // Higher education in Ukraine: problems and prospects. - ТОВ 505, 2013. -328 p., P. 3-7.
2. Шегедін М.Б., Іванов В.А., Алтинбекова З.Б. Стандарти медсестринської діяльності та медсестринський процес // Магістр медсестринства. – 2013. – №1(9). – С. 5-9
Shagedyn M.B., Ivanova V.A., Altynbekova Z.B. Nursing activity standards and nursing process // Master of Nursing. – 2013. – №1(9). – P. 5-9.
3. Махновська І.Р. Гордійчук С.В., Свиридюк В.В., Свиридюк О.В. Становлення та перспективи розвитку медсестринської освіти в Україні // Освітні технології. – 2012. - №71. – С.140-158.
Machnovska I., Gordijchuk S., Svyrydyuk V., Svyrydyuk O. Stagnation

and prospects of nursing education development in Ukraine // New educational technologies. 2012, № 71, P.140-158.

4. Шатило В.Й., Жовнерчук В.Р., Свиридюк В.З. Організація роботи студентського товариства Житомирського інституту медсестринства // Магістр медсестринства. – 2011. – №2(6). – С. 94-97.

Shatylo V., Zhovnerchuk V., Svyrydyuk V., The work organization of students' scientific society in Zhytomyr nursing institute // Master of Nursing. 2012, № 2(6), P.94-97.

Шатило В.Й.

Підходи к організації научних досліджень в медсестринстві

Житомирський інститут медсестринства

ziims@yandex.ru, shygonska@mail.ru

Резюме. Целью статьи является выделение и анализ основных подходов относительно организации научных исследований в медсестринстве сквозь призму их целесообразности и дальнейшего определения основных методологических принципов, которые в свою очередь предусматривают системное решение актуальных проблем, связанных как с усовершенствованием форм и методов реализации научных исследований так и решением актуальных вопросов в практической деятельности медицинских сестер. Для решения поставленной задачи были использованы *методы* системного анализа и синтеза. *Результаты исследования* представлены четкой методологической базой организации и проведения научных исследований по тематике актуальных проблем в медсестринстве, которые включают в себя как проблемы организации учебно-воспитательного процесса подготовки медицинских сестер в ВУМЗ, так и получении новых научных данных, нацеленных на усовершенствование профилактических, лечебных и реабилитационных мероприятий, которые можно отнести к компетенции медицинских сестер. **Выводы.** Основными научно-практическими результатами исследований в медсестринстве стали: усовершенствование системы профессиональной подготовки медицинских сестер на всех этапах, а так же обоснование и внедрение инновационных подходов к оказанию медсестринской помощи в лечебно-профилактических учреждениях.

Ключевые слова: *медсестринское образование, научные исследования, магистр медсестринства.*

V.Y. Shatylo

Approaches to the Organization of Scientific Researches in Nursing

Zhytomyr Nursing Institute

ziims@yandex.ru

shygonska@mail.ru

Summary. The purpose of the article is to find and analyze the main approaches to the organization of scientific researches in nursing in terms of their expediency and define the methodological principles, which in their turn help to solve the urgent problems regarding both the improvement of the forms and methods of carrying out the researches and dealing with urgent issues of the nurses' practical activities. To fulfill our task we used the *methods* of system analyses and synthesis. *The results of the research* are presented in the accurate methodological database of providing the urgent researches in nursing that include the problems of organization of the educational process of nurses' training in higher medical institutions and getting new scientific data aimed at improving the preventive, therapeutic and rehabilitation actions that belong to the nurse's scope of practice. **Conclusions.** The main scientific and practical results of our research in nursing are: improving of the nurses' professional training at all educational stages and implementation of innovative methods of providing the nurses' service in the treatment and rehabilitation facilities.

Key words: *nursing education, scientific researches, Master of Nursing.*

Надійшла 25.11.2013 року.